



KOMISJA WSPÓLNOT EUROPEJSKICH

Bruksela, dnia 1.9.2005
COM(2005) 391 końcowy

2005/0167 (COD)

Wniosek dotyczący

DYREKTYWY PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**w sprawie wspólnych norm i procedur dla Państw Członkowskich dotyczących powrotu
nielegalnych imigrantów z państw trzecich**

(przedstawiona przez Komisję)

{SEC(2005) 1057}

UZASADNIENIE

1) KONTEKST WNIOSKU

W komunikacie dotyczącym wspólnej polityki w zakresie nielegalnej imigracji z dnia 15 listopada 2001 r. Komisja zwróciła uwagę na fakt, iż polityka w zakresie powrotu imigrantów odgrywa integralną i zasadniczą rolę w walce z nielegalną imigracją. Polityka w zakresie powrotu imigrantów powinna opierać się na trzech elementach: wspólnych zasadach, wspólnych normach oraz wspólnych działaniach. Zielona księga w sprawie wspólnotowej polityki w zakresie powrotu imigrantów z dnia 10 kwietnia 2002 r. zawiera obszerniejsze i bardziej szczegółowe wyjaśnienia dotyczące kwestii powrotu imigrantów jako integralnej części kompleksowej polityki migracyjnej i azylowej Wspólnoty. Podkreśla się tam potrzebę przybliżenia krajowych przepisów oraz wzmocnionej współpracy pomiędzy Państwami Członkowskimi odnośnie do kwestii powrotu imigrantów, a także podaje wszelkie możliwe elementy, jakie mogłyby zawierać przyszłe wnioski legislacyjne w sprawie wspólnych norm, tak aby zainicjować szeroko zakrojoną debatę pomiędzy zainteresowanymi stronami.

Kolejny komunikat Komisji dotyczący wspólnotowej polityki w sprawie powrotu nielegalnych rezydentów z dnia 14 października 2002 r. uwzględnił wyniki wspomnianego procesu konsultacji publicznych i zawierał zarys konkretnego programu dalszych działań, opartego na podejściu całościowym. Komunikat ten nie pozostawia wątpliwości, co do tego, że „(...) wspólnotowe działania w zakresie powrotu imigrantów - aby były w pełni skuteczne – muszą współgrać z prawdziwym zarządzaniem kwestiami dotyczącymi migracji, co wymaga przejrzystej konsolidacji kanałów legalnej imigracji oraz sytuacji imigrantów legalnych, skutecznego i rozbudowanego systemu azylowego opartego na szybkich procedurach otwierających drogę do skorzystania z ochrony dla tych, którzy jej naprawdę potrzebują, a także intensywniejszego dialogu z państwami trzecimi, które w coraz większym stopniu będą zapraszane do uczestniczenia na zasadach partnerskich w rozwiązywaniu kwestii migracji.” W oparciu o ten komunikat Rada w dniu 28 listopada 2002 r. przyjęła plan działań dotyczący powrotu imigrantów, w którym wezwała do wzmocnienia współpracy operacyjnej pomiędzy Państwami Członkowskimi, zintensyfikowania współpracy z państwami trzecimi oraz ustanowienia wspólnych norm w celu ułatwienia operacyjnych aspektów powrotu imigrantów.

Ponownie kwestię tą podjęto w przyjętym przez Radę Europejską podczas jej posiedzenia w Brukseli w dniach 4-5 listopada 2004 r. „programie haskim”, w ramach, którego sformułowano wyraźne wezwanie do stworzenia wspólnych norm dotyczących wydalenia osób w sposób humanitarny, gwarantujący pełne poszanowanie praw człowieka i jego godności osobistej. Plan ten wzywał Komisję do przedłożenia odpowiedniego wniosku na początku 2005 r.

Niniejszy wniosek stanowi odpowiedź na to wezwanie i ma ustanowić jasne, przejrzyste i sprawiedliwe wspólne zasady dotyczące powrotu, deportacji, stosowania środków przymusu, tymczasowego zatrzymania i ponownego wjazdu imigrantów, które uwzględniać będą prawa człowieka i podstawowe wolności danych osób.

Współpraca pomiędzy Państwami Członkowskimi ma szansę powodzenia, pod warunkiem, że będzie opierała się na wspólnym rozumieniu najważniejszych kwestii. Dlatego stworzenie wspólnych norm ułatwiłoby pracę odnośnych organów i umożliwiło wzmocnioną współpracę pomiędzy Państwami Członkowskimi. W dłuższej perspektywie czasowej normy te pozwolą

na godziwe i równe traktowanie nielegalnych imigrantów z państw trzecich bez względu na to, w którym Państwie Członkowskim przeprowadzana jest procedura powrotu.

- Obowiązujące przepisy w dziedzinie, której dotyczy wniosek

Konkretna realizacja przyjętego w listopadzie 2002 r. planu działań dotyczący powrotu imigrantów¹ polegała na przyjęciu różnorodnych środków legislacyjnych, jak również nielegislacyjnych. W odniesieniu do współpracy w zakresie polityki powrotu imigrantów pierwsze znaczące akty prawne stanowią dyrektywa Rady 2003/110/WE z dnia 25 listopada 2003 w sprawie pomocy w przypadkach tranzytu do celów deportacji drogą powietrzną oraz decyzja Rady 2004/573/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji wspólnych lotów w celu deportacji.

Ramy prawne dla wspólnego uznawania decyzji o wydaleniu obywateli państw trzecich tworzą dyrektywa 2001/40/WE w sprawie wzajemnego uznawania decyzji o wydaleniu obywateli państw trzecich w połączeniu z decyzją Rady 2004/191/WE określającą kryteria oraz uzgodnienia praktyczne dotyczące rekompensaty dysproporcji finansowych.

W odniesieniu do wymiaru finansowego polityki w zakresie powrotu imigrantów Komisja przedłożyła wniosek w sprawie utworzenia Funduszu Powrotu Imigrantów na lata 2008-2013 jako części ogólnego programu „Solidarność i zarządzanie przepływami migracyjnymi” (COM(2005) 123 z dnia 6 kwietnia 2005 r.). Działania przygotowawcze na lata 2005-2007 pozwolą na stopniowe wprowadzenie planowanego instrumentu finansowego.

2) KONSULTACJE Z ZAINTERESOWANYMI STRONAMI I OCENA WPŁYWU

Zielona księga z 2002 r. w sprawie wspólnotowej polityki w zakresie powrotu imigrantów (COM(2002) 175) zapoczątkowała szeroko zakrojoną debatę, w ramach, której m.in. przeprowadzono obejmujące wystąpienia około trzydziestu ekspertów konsultacje publiczne z udziałem ponad 200 osób. Wspomniana konsultacja stanowiła dla wszystkich zainteresowanych stron możliwość zaprezentowania swoich poglądów i opinii dotyczących kwestii ujętych w niniejszym wniosku. Tematyka dyskusji, której podłożem były propozycje zawarte w zielonej księdze, obejmowała obecne praktyki w ramach polityki w zakresie powrotu imigrantów oraz opcjonalne rozwiązania w kontekście przyszłej wspólnej unijnej polityki w zakresie powrotu nielegalnych imigrantów z państw trzecich. Konsultacje te pozwoliły na otwartą wymianę poglądów pomiędzy przedstawicielami Europejskich instytucji, Państwami Członkowskimi, krajami kandydującymi, krajami pochodzenia i tranzytu nielegalnej migracji, innymi krajami docelowymi, organizacjami międzynarodowymi, władzami regionalnymi i lokalnymi, organizacjami pozarządowymi i instytucjami akademickimi. Opinie i poglądy, które w ramach procesu konsultacji wpłynęły na piśmie, zostały podane do publicznej wiadomości w Internecie.

Ponadto w drugiej połowie 2004 r. przeprowadzono konsultacje z ekspertami Państw Członkowskich działającymi w obszarze polityki w zakresie powrotu imigrantów odnośnie do wstępnego projektu dyrektywy w sprawie procedur powrotu.

¹ Pełny wykaz przyjętych środków zamieszczono w dokumencie roboczym służb Komisji pt. „Roczne sprawozdanie na temat rozwoju wspólnej polityki w zakresie nielegalnej migracji, przemytu i handlu ludźmi, a także granic zewnętrznych i powrotu nielegalnych rezydentów” z dnia 25.10.2004 r., SEC(2004) 1394.

3) ELEMENTY PRAWNE WNIOSKU

- Krótki opis proponowanych działań

Skuteczna polityka w zakresie powrotu imigrantów stanowi integralną część dobrze zarządzanej i wiarygodnej polityki w zakresie migracji. Należy wypracować jasne, przejrzyste i sprawiedliwe reguły uwzględniające konieczność stworzenia wspomnianej polityki przy jednoczesnym poszanowaniu praw człowieka i podstawowych wolności danej osoby. Niniejszy wniosek ma przyczynić się do osiągnięcia tych celów poprzez:

1. Ustanowienie reguły, zgodnie z którą w celu zakończenia nielegalnego pobytu stosuje się sprawiedliwą i przejrzystą procedurę.
2. Wzmocnienie zasady dobrowolnego powrotu poprzez ustanowienie ogólnej zasady normalnego określania „termin wyjazdu”.
3. Ustanowienie – jako ogólnej zasady – zharmonizowanej dwuetapowej procedury obejmującej w pierwszym etapie decyzję o powrocie imigranta, zaś w następnym etapie – jeśli zajdzie taka konieczność – wydanie nakazu deportacji; taka procedura ujednoliciłaby w pewnym stopniu rozbieżności między obecnie stosowanymi przez Państwa Członkowskie systemami.
4. Uregulowanie sytuacji tych osób, które przebywają w danym państwie nielegalnie, ale nie mogą (w danym czasie) zostać deportowane.
5. Wprowadzenie minimalnych zabezpieczeń proceduralnych.
6. Ograniczenie stosowania środków przymusu poprzez powiązanie ich użycia z zasadą proporcjonalności oraz ustanowienie minimalnych zabezpieczeń dla przeprowadzenia powrotu przymusowego.
7. Nadanie wymiaru europejskiego środkom powrotu poprzez ustanowienie obowiązującego na obszarze całej UE zakazu ponownego wjazdu.
8. Nagradzanie zachowań zgodnych z zasadami (w tym, na przykład, poprzez cofnięcie zakazu ponownego wjazdu) oraz karanie zachowań niezgodnych z zasadami (w tym, na przykład, poprzez przedłużenie obowiązywania zakazu ponownego wjazdu).
9. Chronienie interesów państwa w przypadkach poważnego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i porządku publicznego (w tym, na przykład, poprzez rozszerzenie zakresu obowiązywania zakazu ponownego wjazdu).
10. Ograniczenie stosowania środka polegającego na tymczasowym zatrzymaniu i powiązanie jego użycia z zasadą proporcjonalności.
11. Ustanowienie minimalnych zabezpieczeń dla przeprowadzenia tymczasowego zatrzymania.
12. Uregulowanie przypadków, w których obywatel państwa trzeciego podlegający nakazowi deportacji bądź decyzji o powrocie wydanym przez dane Państwo Członkowskie jest zatrzymany na terytorium innego Państwa Członkowskiego.

Z uwagi zwłaszcza na wydalenie domniemyanych terrorystów rozważano, czy kwestia *wydalania/deportacji z racji ochrony bezpieczeństwa państwa i porządku publicznego* powinna się stać przedmiotem uregulowań w ramach niniejszego wniosku. Jednak z trzech wymienionych poniżej powodów odstąpiono w niniejszym wniosku od wyraźnego odniesienia się do tej kwestii:

- Wszystkie przyjęte dyrektywy UE w zakresie polityki imigracyjnej i azylowej zawierają już klauzule dotyczące „utrzymania porządku publicznego” pozwalające Państwom Członkowskim na cofnięcie dokumentu pobytowego i wydalenie obywateli państw trzecich, którzy stanowią zagrożenie dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa państwa. Komisja w swoim dokumencie roboczym COM(2001) 743 z dnia 5 grudnia 2001 r. omawiającym kwestie związane z wydarzeniami z „11 września” doszła do wniosku, że *„dokładne stosowanie tych klauzul jest bardziej właściwym sposobem zwiększenia bezpieczeństwa niż wprowadzanie zasadniczych zmian do różnych odnośnych wniosków.”*
- W interesie danego Państwa nie zawsze będzie wydalenie domniemanego terrorysty. W niektórych sytuacjach opcją korzystniejszą od wydalenia takiej osoby do państwa trzeciego może być wniesienie przeciwko niej oskarżenia bądź poddanie jej nadzorowi w Państwie Członkowskim.
- Nawet jeśli istnieją argumenty przemawiające za dalszą harmonizacją kwestii „wydalenia z racji ochrony bezpieczeństwa państwa lub porządku publicznego”, to jednak kwestia ta nie powinna być przedmiotem propozycji w ramach dyrektywy dotyczącej powrotu imigrantów lub zakończenia nielegalnego pobytu, natomiast mogłaby zostać poruszona w ramach dyrektywy regulującej warunki wjazdu i pobytu oraz cofnięcia zezwolenia na legalne zamieszkiwanie/pobyt.

Tym niemniej, jeśli legalny pobyt obywatela państwa trzeciego zostaje zakończony z racji ochrony porządku publicznego, osoba ta staje się do celów niniejszej dyrektywy obywatelem państwa trzeciego przebywającym nielegalnie na terytorium danego Państwa Członkowskiego i mają do niej zastosowanie przepisy tej dyrektywy.

- Podstawa prawna

Artykuł 63 ust. 3 lit. b) Traktatu.

- Prawa podstawowe

Niniejszy wniosek poddano szczegółowej analizie w celu zagwarantowania, że zawarte w nim przepisy są w pełni zgodne z prawami podstawowymi, na których opierają się prawo Wspólnoty, jak również prawo międzynarodowe. Wspomniane prawa obejmują także zawarte w Europejskiej Konwencji Praw Człowieka zobowiązania do ochrony uchodźców i przestrzegania praw człowieka. W związku z tym szczególną uwagę zwrócono na przepisy dotyczące zabezpieczeń proceduralnych, łączenia rodzin, tymczasowego zatrzymania oraz środków przymusu.

- Zasada pomocniczości

Zasada pomocniczości ma zastosowanie, ponieważ wniosek nie wchodzi w zakres wyłącznych kompetencji Wspólnoty. Cele wniosku nie mogą być osiągnięte przez Państwa Członkowskie w stopniu satysfakcjonującym z niżej wymienionych względów:

Celem niniejszego wniosku jest ustanowienie wspólnych zasad dotyczących powrotu imigrantów, deportacji, stosowania środków przymusu, tymczasowego zatrzymania oraz ponownego wjazdu. Uzgodnienia w sprawie wspomnianych wspólnych zasad, których celem jest zagwarantowanie godziwego i równego traktowania nielegalnych rezydentów na terytorium całej UE – w każdym Państwie Członkowskim - mogą zapaść jedynie na poziomie Wspólnoty.

Ustanowienie wspólnotowych zasad jest niezbędne zwłaszcza dla uregulowania przypadków, w których obywatel państwa trzeciego podlegający decyzji o powrocie, deportacji i/lub zakazowi ponownego wjazdu wydanym przez jedno z Państw Członkowskich, jest zatrzymany w innym Państwie Członkowskim bądź próbuje wjechać do innego Państwa Członkowskiego.

Program haski wyraźnie wzywa Komisję do złożenia relewantnego wniosku. Prośba ta stanowi dowód na to, że Państwa Członkowskie uznały brak możliwości osiągnięcia samodzielnie w satysfakcjonującym stopniu celu, jakim jest posiadanie skutecznej europejskiej polityki w zakresie powrotu imigrantów, oraz fakt, że poziom UE jest do tego właściwszy.

- Zasada proporcjonalności

Wniosek jest zgodny z zasadą proporcjonalności z niżej wymienionych względów:.

Niniejszy projekt dyrektywy określa ogólne zasady, jednak pozostawia w gestii Państw Członkowskich, do których jest adresowany, wybór najbardziej odpowiedniej formy oraz środków w celu wykonania wspomnianych zasad stosownie do ich krajowych praktyk i systemów prawnych.

Celem niniejszego wniosku jest wzmocnienie skutecznych krajowych działań związanych z kwestią deportacji, jak również ma on zapobiec duplikacji działań krajowych. Przyjęcie tej dyrektywy powinno zatem przyczynić się do zmniejszenia ogólnego obciążenia administracyjnego odnośnych organów, którym powierzono jej wykonanie.

- Wybór instrumentów prawnych

Proponowany instrument: dyrektywa.

Należało wybrać wiążący instrument prawny, który można łatwo zintegrować z różnymi krajowymi systemami prawnymi. Rozporządzenie nie byłoby wystarczająco elastyczne, natomiast akt zaliczany do tzw. prawa miękkiego (np. zalecenie) nie posiadałby niezbędnej wiążącej mocy prawnej.

- Udział w instrumencie prawnym

Podstawę prawną niniejszego wniosku stanowi tytuł IV Traktatu WE. Wniosek stanowi rozwinięcie dorobku Schengen ze względu na fakt, że ma zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy zgodnie z Konwencją Wykonawczą do Układu z Schengen nie spełniają lub przestali spełniać warunki wjazdu, i w związku z tym musi zostać przedłożony i przyjęty stosownie do protokołów załączonych do Traktatu Amsterdamskiego w sprawie stanowiska Wielkiej Brytanii i Irlandii oraz w sprawie stanowiska Danii oraz protokołu włączającego dorobek Schengen w ramy Unii Europejskiej. Również w odniesieniu do Islandii i Norwegii,

a także do Szwajcarii niniejszy wniosek, zgodnie z zawartymi z tymi państwami porozumieniami i we wspomnianym powyżej znaczeniu, stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen.

4) DODATKOWE INFORMACJE

- Szczegółowe wyjaśnienie wniosku

Zamieszczone poniżej wyjaśnienia koncentrują się na najbardziej istotnych aspektach wniosku. Bardziej szczegółowy komentarz zamieszczono w załączniku.

Rozdział I

Punktem wyjścia do stosowalności proponowanej dyrektywy jest kwestia „nielegalnego pobytu”. Celem wniosku, stanowiącego środek dotyczący polityki imigracyjnej w ramach art. 63 ust. 3 lit. b) Traktatu, jest ustanowienie horyzontalnego zestawu zasad mających zastosowanie do wszystkich nielegalnych imigrantów z państw trzecich niezależnie od przyczyny, dla której ich pobyt jest nielegalny (np. wygaśnięcie wizy, wygaśnięcie dokumentu pobytowego, unieważnienie lub cofnięcie dokumentu pobytowego, ostateczne odrzucenie wniosku o azyl, cofnięcie statusu uchodźcy, nielegalny wjazd). Przyczyny i procedury odnoszące się do zakończenia legalnego pobytu nie są przedmiotem niniejszego wniosku.

Rozdział II

Wniosek przewiduje dwuetapową procedurę prowadzącą do zakończenia nielegalnego pobytu. Decyzja o powrocie imigranta musi zostać wydana w odniesieniu do każdego nielegalnego imigranta z państwa trzeciego. Przy czym w pierwszej kolejności decyzje powinny dotyczyć dobrowolnego powrotu. W przypadku gdy obywatel państwa trzeciego nie decyduje się na dobrowolny powrót, Państwa Członkowskie wykonują zobowiązanie do powrotu, wydając nakaz deportacji. W procesie [wcześniejszych] konsultacji wiele Państw Członkowskich wyrażało obawy, że dwuetapowa procedura może powodować opóźnienia proceduralne. W odpowiedzi na te obawy niniejszy wniosek wyraźnie stanowi, iż Państwa Członkowskie mogą wydać zarówno decyzję o powrocie imigranta, jak i nakaz deportacji w ramach jednego aktu prawnego bądź decyzji. Postanowienia materialno-prawne niniejszego rozdziału – zwłaszcza te dotyczące ochrony przed deportacją oraz możliwości dobrowolnego powrotu – będą musiały być przestrzegane przez Państwa Członkowskie niezależnie od tego, czy decyzja o powrocie imigranta i nakaz deportacji zostaną przez nie wydane oddzielnie czy łącznie w jednym akcie lub decyzji.

Wniosek przewiduje wprowadzenie wraz z nakazem deportacji „zakazu ponownego wjazdu” uniemożliwiającego ponowny wjazd na terytorium wszystkich Państw Członkowskich. „Europeizacja” skutków zastosowania środków dotyczących powrotu imigrantów ma mieć działanie zapobiegawcze i zwiększyć wiarygodność prawdziwie europejskiej polityki w zakresie powrotu imigrantów. Okres obowiązywania zakazu ponownego wjazdu będzie określany przy należyтым uwzględnieniu wszystkich znaczących dla poszczególnych przypadków okoliczności. W normalnym przypadku okres obowiązywania tego zakazu nie powinien przekraczać 5 lat. Jedynie w przypadkach poważnego zagrożenia dla porządku publicznego bądź bezpieczeństwa wewnętrznego zakaz ponownego wjazdu może zostać wydany na dłuższy okres.

Rozdział III

Wniosek przewiduje, że od decyzji o powrocie i nakazów deportacji przysługuje prawo do wniesienia skutecznego środka zaskarżenia. Środek zaskarżenia albo ma skutek zawieszający albo daje obywatelowi państwa trzeciego prawo do złożenia wniosku o zawieszenie wykonania decyzji o powrocie bądź nakazu deportacji, w którym to przypadku decyzja o powrocie imigranta bądź nakaz deportacji nie podlegają wykonaniu, dopóki nie zostaną potwierdzone lub dopóki stanowią przedmiot środka zaskarżenia mającego skutek zawieszający.

Rozdział IV

Celem tego rozdziału jest ograniczenie stosowania środka polegającego na tymczasowym zatrzymaniu i powiązanie jego użycia z zasadą proporcjonalności. Stosowanie wspomnianego powyżej środka ograniczone jest jedynie do przypadków, w których istnieje konieczność zapobieżenia ryzyku ucieczki lub gdy użycie mniej drastycznych środków przymusu nie jest wystarczające. Powody utrzymywania wobec danej osoby decyzji o tymczasowym zatrzymaniu muszą podlegać regularnemu przeglądowi przez organ sądowy. Ustanowienie maksymalnych okresów trwania tymczasowego zatrzymania ma uniemożliwić jego nadmierne przedłużanie. Taka harmonizacja krajowych przepisów dotyczących tymczasowego zatrzymania ma także uniemożliwić wtórne przemieszczanie się pomiędzy Państwami Członkowskimi nielegalnych imigrantów podlegających środkom na mocy niniejszej dyrektywy.

Rozdział V

Niniejszy rozdział przewiduje zestaw przepisów mających zastosowanie w przypadkach, gdy obywatel państwa trzeciego, który podlega nakazowi deportacji bądź decyzji o powrocie wydanym przez dane Państwo Członkowskie („pierwsze Państwo Członkowskie”), jest zatrzymany na terytorium innego Państwa Członkowskiego („drugie Państwo Członkowskie”). Państwa Członkowskie mogą rozważyć różne możliwości – w zależności od okoliczności w konkretnym przypadku.

Z kolei drugie Państwo Członkowskie może uznać decyzję o powrocie imigranta lub nakaz deportacji wydane przez pierwsze Państwo Członkowskie. Do takich przypadków ma zastosowanie uzgodniony w ramach decyzji 2004/191/WE mechanizm rekompensaty finansowej.

Drugie Państwo Członkowskie może jednak także wnieść do pierwszego Państwa Członkowskiego o przejęcie nielegalnego imigranta z państwa trzeciego bądź zdecydować o wszczęciu nowej/oddzielnej procedury powrotu zgodnie z jego krajowym ustawodawstwem.

Powiązanie z Systemem Informacyjnym Schengen:

Wymiana informacji pomiędzy Państwami Członkowskimi będzie miała zasadnicze znaczenie dla skutecznego i sprawnego wdrożenia przepisów zawartych w niniejszym wniosku. Państwa Członkowskie muszą dysponować szybkim dostępem do informacji dotyczących decyzji o powrocie imigranta, nakazów deportacji i zakazów ponownego wjazdu wydanych przez inne Państwa Członkowskie. Taka wymiana informacji będzie odbywała się zgodnie z przepisami dotyczącymi ustanowienia, działania i użycia Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II).

Wniosek dotyczący

DYREKTYWY PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**w sprawie wspólnych norm i procedur dla Państw Członkowskich dotyczących powrotu
nielegalnych imigrantów z państw trzecich**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat ustanawiający Wspólnotę Europejską, w szczególności jego art. 63 ust. 3 lit. b),

uwzględniając wniosek Komisji²,

stanowiąc zgodnie z procedurą określoną w art. 251 Traktatu,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Rada Europejska na posiedzeniu w Brukseli w dniach 4 i 5 listopada 2004 r. wezwała do utworzenia skutecznej polityki w zakresie deportacji i repatriacji opartej na wspólnych normach gwarantujących wydalanym osobom humanitarny sposób traktowania i pełne poszanowanie ich praw podstawowych oraz godności osobistej.
- (2) Skuteczna polityka w zakresie powrotu imigrantów jako integralna część dobrze zarządzanej polityki w zakresie migracji powinna być oparta na jasnych, przejrzystych i sprawiedliwych zasadach.
- (3) Niniejsza dyrektywa ma ustanowić horyzontalny zestaw zasad mających zastosowanie do wszystkich nielegalnych imigrantów z państw trzecich, którzy nie spełniają bądź przestali spełniać warunki pobytu w Państwie Członkowskim.
- (4) Państwa Członkowskie powinny zapewnić sprawiedliwą i przejrzystą procedurę stosowaną w przypadku zakończenia nielegalnego pobytu.
- (5) Zasadniczo obowiązywać powinna zharmonizowana dwuetapowa procedura obejmująca w pierwszym etapie decyzję o powrocie imigranta, zaś w następnym etapie – jeśli zajdzie taka konieczność – wydanie nakazu deportacji. Jednakże w celu uniknięcia ewentualnych opóźnień proceduralnych Państwa Członkowskie powinny mieć możliwość wydania zarówno decyzji o powrocie, jak i nakazu deportacji w ramach jednego aktu prawnego bądź decyzji.

² Dz.U. C [...], str. [...].

- (6) Opcją preferowaną powinien być powrót dobrowolny, nie zaś powrót przymusowy, o ile nie ma przesłanek do założenia, że mogłoby to zakłócić przeprowadzenie procedury powrotu, przy czym należy określić termin dobrowolnego wyjazdu.
- (7) Należy ustanowić wspólne minimalne gwarancje prawne w odniesieniu do decyzji o powrocie imigranta i deportacji, tak aby zapewnić osobom, których one dotyczą, skuteczną ochronę ich interesów.
- (8) Należy uregulować sytuację tych osób, które przebywają w danym państwie nielegalnie, ale nie mogą (w danym czasie) zostać deportowane. Należy ustanowić minimalne normy dotyczące warunków pobytu tych osób, uwzględniając przepisy dyrektywy Rady 2003/9/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. ustanawiającej minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl³.
- (9) Stosowanie środków przymusu powinno być wyraźnie powiązane z zasadą proporcjonalności, jak również należy ustanowić minimalne zabezpieczenia dla przeprowadzenia powrotu przymusowego przy uwzględnieniu decyzji Rady 2004/573/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie organizacji wspólnych lotów w celu deportacji, z terytoriów dwóch lub większej liczby Państw Członkowskich, obywateli państw trzecich, którzy podlegają indywidualnym nakazom deportacji⁴.
- (10) Należy zwiększyć skuteczność krajowych środków powrotu imigrantów poprzez nadanie im wymiaru europejskiego i ustanowienie zakazu ponownego wjazdu obowiązującego w odniesieniu do ponownego wjazdu na terytorium wszystkich Państw Członkowskich.

Okres obowiązywania zakazu ponownego wjazdu powinien być określany przy należyтым uwzględnieniu wszystkich znaczących dla poszczególnych przypadków okoliczności i w normalnym przypadku nie powinien przekraczać 5 lat. W przypadkach poważnego zagrożenia dla porządku publicznego bądź bezpieczeństwa wewnętrznego Państwa Członkowskie powinny mieć możliwość wydania zakazu ponownego wjazdu na dłuższy okres.

- (11) Stosowanie środka polegającego na tymczasowym zatrzymaniu powinno zostać ograniczone i powiązane z zasadą proporcjonalności. Stosowanie środka polegającego na tymczasowym zatrzymaniu powinno być ograniczone jedynie do przypadków, w których istnieje konieczność zapobieżenia ucieczce lub gdy użycie mniej drastycznych środków przymusu nie byłoby wystarczające.
- (12) Należy ustanowić przepisy regulujące przypadki, w których obywatel państwa trzeciego podlegający nakazowi deportacji bądź decyzji o powrocie wydanym przez dane Państwo Członkowskie jest zatrzymany na terytorium innego Państwa Członkowskiego.
- (13) Niniejsza dyrektywa zawiera przepisy dotyczące uznawania decyzji o powrocie imigranta bądź nakazów deportacji, które zastępują przepisy dyrektywy Rady

³ Dz.U. L 31 z 6.2.2003, str. 18

⁴ Dz.U. L 261 z 6.8.2004, str. 28

2001/40/WE w sprawie wzajemnego uznawania decyzji o wydaleniu obywateli państw trzecich⁵. Tym samym wspomniana dyrektywa powinna zostać uchylona.

- (14) W decyzji Rady 2004/191/WE⁶ określono kryteria i uzgodnienia praktyczne dotyczące rekompensaty dysproporcji finansowych wynikających ze wzajemnego uznawania decyzji o wydaleniu obywateli państw trzecich, które powinny być stosowane *mutatis mutandis* przy uznawaniu decyzji o powrocie imigrantów bądź nakazach deportacji zgodnie z niniejszą dyrektywą.
- (15) Państwa Członkowskie powinny dysponować szybkim dostępem do informacji dotyczących decyzji o powrocie, nakazów deportacji i zakazów ponownego wjazdu wydanych przez inne Państwa Członkowskie. Taka wymiana informacji powinna odbywać się zgodnie z [decyzją/rozporządzeniem ... w sprawie utworzenia, działania i wykorzystania Systemu Informacyjnego Schengen drugiej generacji (SIS II)]⁷.
- (16) Ponieważ cel niniejszej dyrektywy, a mianowicie ustanowienie wspólnych reguł dotyczących powrotu imigrantów, deportacji, stosowania środków przymusu, tymczasowego zatrzymania i ponownego wjazdu, nie może być osiągnięty w sposób wystarczający przez Państwa Członkowskie, natomiast z uwagi na rozmiary lub skutki proponowanych działań możliwe jest lepsze jego osiągnięcie na poziomie wspólnotowym, Wspólnota może przyjąć środki zgodnie z zasadą pomocniczości określoną w art. 5 Traktatu. Zgodnie z zasadą proporcjonalności określoną w tym artykule niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (17) Państwa Członkowskie powinny nadać moc prawną przepisom niniejszej dyrektywy bez dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, pochodzenie etniczne lub społeczne, cechy genetyczne, język, religię lub przekonania, opinie polityczne lub wszelkie inne opinie, przynależność do mniejszości narodowej, majątek, urodzenie, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.
- (18) Zgodnie z podpisaną przy ONZ w 1989 r. Konwencją o Prawach Dziecka „najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka” powinno być sprawą nadrzędną w działaniach Państw Członkowskich zmierzających do wdrożenia niniejszej dyrektywy. Zgodnie z Europejską Konwencją Praw Człowieka poszanowanie życia rodzinnego powinno być sprawą nadrzędną w działaniach Państw Członkowskich zmierzających do wdrożenia niniejszej dyrektywy.
- (19) Stosowanie niniejszej dyrektywy pozostaje bez uszczerbku dla zobowiązań wynikających z Konwencji Genewskiej z dnia 28 lipca 1951 r. dotyczącej statusu uchodźców, zmienionej Protokołem Nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 r.
- (20) Niniejsza dyrektywa respektuje prawa podstawowe i przestrzega zasad uznanych w szczególności w Karcie Praw Podstawowych Unii Europejskiej.
- (21) Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu w sprawie stanowiska Danii, załączonego do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Dania nie

⁵ Dz.U. L 149 z 2.6.2001, str. 34.

⁶ Dz.U. L 60 z 27.2.2004, str. 55

⁷

uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy i w związku z tym nie jest związana jej treścią ani objęta zakresem jej stosowania. Niniejsza dyrektywa stanowi jednakże uzupełnienie dorobku Schengen na mocy przepisów zawartych w części trzeciej w tytule IV Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską ze względu na fakt, że ma zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy zgodnie z Konwencją Wykonawczą do Układu z Schengen⁸ nie spełniają lub przestali spełniać warunki wjazdu. Tym samym Dania, zgodnie z art. 5 wspomnianego Protokołu, powinna w terminie sześciu miesięcy od daty przyjęcia niniejszej dyrektywy zdecydować, czy wdroży ją do swojego prawa krajowego.

- (22) Niniejsza dyrektywa – ze względu na fakt, że ma zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy zgodnie z Konwencją Wykonawczą do Układu z Schengen nie spełniają lub przestali spełniać warunki wjazdu - stanowi rozszerzenie przepisów dorobku Schengen w znaczeniu Układu zawartego przez Radę Unii Europejskiej i Republikę Islandii oraz Królestwo Norwegii dotyczącego włączenia tych dwóch państw we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen, które mieszczą się w obszarze określonym w art. 1. pkt C decyzji Rady 1999/437/WE⁹ w sprawie niektórych warunków stosowania tego Układu.
- (23) Niniejsza dyrektywa stanowi rozwinięcie przepisów dorobku Schengen w znaczeniu Umowy podpisanej przez Unię Europejską, Wspólnotę Europejską i Konfederację Szwajcarską dotyczącego włączenia tego państwa we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen, które mieszczą się w obszarze określonym w art. 4 ust. 1 decyzji Rady 2004/860/WE¹⁰ w sprawie tymczasowego stosowania niektórych postanowień tej Umowy.
- (24) Niniejsza dyrektywa stanowi – ze względu na fakt, że ma zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy zgodnie z Konwencją Wykonawczą do Układu z Schengen nie spełniają lub przestali spełniać warunki wjazdu – akt prawny oparty na dorobku Schengen lub w inny sposób z nim powiązany w znaczeniu art. 3 ust. 2 Aktu Przystąpienia,

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Rozdział I

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Artykuł 1 **Przedmiot**

Niniejsza dyrektywa określa wspólne normy i procedury mające zastosowanie w Państwach Członkowskich i dotyczące powrotu nielegalnych imigrantów z państw trzecich przy poszanowaniu praw podstawowych jako ogólnych zasad, na których opierają się prawo

⁸ Dz.U. L 239 z 22.9.2000, str. 19.

⁹ Dz.U. L 176 z 10.7.1999, str. 31.

¹⁰ Dz.U. L 370 z 17.12.2004, str. 78.

Wspólnoty oraz prawo międzynarodowe, włączając w to zobowiązania do ochrony uchodźców i przestrzegania praw człowieka.

Artykuł 2

Zakres

1. Niniejsza dyrektywa ma zastosowanie do obywateli państw trzecich przebywających nielegalnie na terytorium Państwa Członkowskiego, tj. takich, którzy:
 - (a) nie spełniają lub przestali spełniać warunki wjazdu określone w art. 5 Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen lub
 - (b) z innych przyczyn przebywają nielegalnie na terytorium Państwa Członkowskiego.
2. Państwa Członkowskie mogą zdecydować o tym, że niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do obywateli państw trzecich, którym odmówiono wstępu do strefy tranzytowej Państwa Członkowskiego. Jednakże Państwa Członkowskie gwarantują znajdującym się w takiej sytuacji obywatelom państw trzecich traktowanie nie mniej korzystne niż przewidziano w art. 8, 10, 13 i 15.
3. Niniejsza dyrektywa nie ma zastosowania do obywateli państw trzecich, którzy:
 - (a) są członkami rodziny obywateli Unii, którzy skorzystali z przysługującego im prawa do swobodnego przemieszczania się w obrębie Wspólnoty lub
 - (b) na mocy porozumień między Wspólnotą i jej Państwami Członkowskimi z jednej strony i państwami, których są oni obywatelami, z drugiej strony korzystają z prawa do swobodnego przemieszczania się tożsamego z prawem przysługującym obywatelom Unii.

Artykuł 3

Definicje

Do celów niniejszej dyrektywy stosuje się następujące definicje:

- (a) „obywatel państwa trzeciego” oznacza każdą osobę niebędącą obywatelem Unii w znaczeniu art. 17 ust. 1 Traktatu;
- (b) „nielegalny pobyt” oznacza obecność na terytorium Państwa Członkowskiego obywatela państwa trzeciego, który nie spełnia lub przestał spełniać warunki pobytu lub zamieszkiwania w tym Państwie Członkowskim;
- (c) „powrót” oznacza proces dobrowolnego bądź przymusowego wracania do państwa pochodzenia, tranzytu lub innego państwa trzeciego;
- (d) „decyzja o powrocie imigranta” oznacza decyzję administracyjną lub orzeczenie sądowe lub akt prawny stwierdzające lub uznające, że pobyt obywatela państwa trzeciego jest nielegalny, i nakładające zobowiązanie do powrotu;

- (e) „deportacja” oznacza wykonanie zobowiązania do powrotu, tj. faktyczne wydalenie poza terytorium państwa;
- (f) „nakaz deportacji” oznacza decyzję administracyjną lub orzeczenie sądowe lub akt prawny nakazujące deportację;
- (g) „zakaz ponownego wjazdu” oznacza decyzję administracyjną lub orzeczenie sądowe lub akt prawny uniemożliwiające na określony okres czasu ponowny wjazd na terytorium Państw Członkowskich.

Artykuł 4 **Przepisy korzystniejsze**

1. Przepisy niniejszej dyrektywy stosuje się bez uszczerbku dla korzystniejszych przepisów:
 - (a) umów dwu- lub wielostronnych między Wspólnotą lub Wspólnotą i jej Państwami Członkowskimi i jednym lub większą liczbą państw trzecich;
 - (b) umów dwu- lub wielostronnych między jednym lub większą liczbą Państw Członkowskich i jednym lub większą liczbą państw trzecich.
2. Przepisy niniejszej dyrektywy stosuje się bez uszczerbku dla wszelkich przepisów, które mogą być korzystniejsze dla obywatela państwa trzeciego, zawartych w ustawodawstwie Wspólnoty w dziedzinie polityki imigracyjnej i azylowej, zwłaszcza zaś w:
 - (a) dyrektywie Rady 2003/86/WE w sprawie prawa do łączenia rodzin¹¹,
 - (b) dyrektywie Rady 2003/109/WE dotyczącej statusu obywateli państw trzecich będących rezydentami długoterminowymi¹²,
 - (c) dyrektywie Rady 2004/81/WE w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub podlegali działaniom ułatwiającym nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi władzami¹³,
 - (d) dyrektywie Rady 2004/83/WE w sprawie minimalnych norm uznawania obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców za uchodźców lub osoby, które z innych względów wymagają ochrony międzynarodowej, statusu tych osób oraz zakresu przyznawanej pomocy¹⁴,

¹¹ Dz.U. L 251 z 3.10.2003, str. 12.

¹² Dz.U. L 16 z 23.1.2004, str. 44.

¹³ Dz.U. L 261 z 6.8.2004, str. 19.

¹⁴ Dz.U. L 304 z 30.9.2004, str. 12.

- (e) dyrektywie Rady 2004/114/WE w sprawie warunków przyjmowania obywateli państw trzecich w celu odbywania studiów, udziału w wymianie młodzieży szkolnej, szkoleniu bez wynagrodzenia lub wolontariacie¹⁵,
 - (f) dyrektywie Rady 2005/XX/WE w sprawie szczególnej procedury przyjmowania obywateli państw trzecich, przebywających w celu prowadzenia badań naukowych¹⁶.
3. Przepisy niniejszej dyrektywy stosuje się bez uszczerbku dla prawa Państw Członkowskich do przyjmowania lub utrzymywania w mocy przepisów, które są korzystniejsze dla osób, do których mają one zastosowanie, o ile przepisy te są zgodne z niniejszą dyrektywą.

Artykuł 5

Związki rodzinne i najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka

Przy wdrażaniu niniejszej dyrektywy Państwa Członkowskie należyte uwzględniają rodzaj i trwałość związków rodzinnych obywatela państwa trzeciego, czas trwania jego pobytu w Państwie Członkowskim oraz występowanie powiązań rodzinnych, kulturowych i społecznych z jego państwem pochodzenia. Ponadto uwzględniają one najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka stosownie do podpisanej przy ONZ w 1989 r. Konwencji o Prawach Dziecka

Rozdział II

ZAKOŃCZENIE NIELEGALNEGO POBYTU

Artykuł 6

Decyzja o powrocie imigranta

1. Państwa Członkowskie wydają decyzję o powrocie imigranta w odniesieniu do każdego obywatela państwa trzeciego przebywającego nielegalnie na ich terytorium.
2. Decyzja o powrocie imigranta gwarantuje odpowiedni termin dobrowolnego wyjazdu wynoszący maksymalnie cztery tygodnie, poza przypadkami, w których istnieje uzasadnione podejrzenie, że dana osoba mogłaby w tym czasie zbiec. W przypadku gdy istnieje takie ryzyko, na okres do wspomnianego terminu dobrowolnego wyjazdu mogą zostać nałożone określone zobowiązania, obejmujące np. regularne stawiennictwo w danych urzędach, zdeponowanie gwarancji finansowej, dostarczenie dokumentów bądź zobowiązanie do przebywania w określonym miejscu.
3. Decyzja o powrocie imigranta jest wydawana w formie osobnego aktu prawnego lub decyzji bądź łącznie z nakazem deportacji.

¹⁵ Dz.U. L 375 z 23.12.2004, str. 12.

¹⁶ Dz.U. L XX

4. W przypadkach, w których na Państwach Członkowskich spoczywają zobowiązania wynikające z praw podstawowych, zwłaszcza zaś z Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, takich jak np. zasada non-refoulment, prawo do nauki oraz prawo do połączenia rodziny, nie wydaje się decyzji o powrocie. Jeśli w takich przypadkach decyzja o powrocie imigranta została już wydana, jest ona wycofywana.
5. Państwa Członkowskie mogą w dowolnym momencie postanowić o przyznaniu obywatelowi państwa trzeciego przebywającemu nielegalnie na ich terytorium swojego własnego dokumentu pobytowego lub innego dokumentu upoważniającego do pobytu z przyczyn rodzinnych, humanitarnych lub innych. W takim przypadku nie wydaje się decyzji o powrocie imigranta, natomiast jeśli taka decyzja została już wydana, jest ona wycofywana.
6. W przypadku gdy obywatel państwa trzeciego przebywający nielegalnie na terytorium danego Państwa Członkowskiego posiada ważny dokument pobytowy wydany przez inne Państwo Członkowskie, dane Państwo Członkowskie nie wydaje decyzji o powrocie, jeśli taka osoba dobrowolnie wraca na terytorium Państwa Członkowskiego, które wydało dokument pobytowy.
7. W przypadku gdy procedura przedłużenia dokumentu pobytowego lub innego dokumentu upoważniającego do pobytu dla obywatela państwa trzeciego przebywającego nielegalnie na terytorium Państwa Członkowskiego jest w toku, odnośne Państwo Członkowskie nie wydaje decyzji o powrocie do czasu zakończenia tej procedury.
8. W przypadku gdy procedura przyznawania dokumentu pobytowego lub innego dokumentu upoważniającego do pobytu dla obywatela państwa trzeciego przebywającego nielegalnie na terytorium Państwa Członkowskiego jest w toku, odnośne Państwo Członkowskie może nie wydawać decyzji o powrocie do czasu zakończenia tej procedury.

Artykuł 7

Nakaz deportacji

1. Państwa Członkowskie wydają nakaz deportacji w odniesieniu do obywatela państwa trzeciego podlegającego decyzji o powrocie imigranta, jeśli istnieje ryzyko ucieczki lub jeśli zobowiązanie do powrotu nie zostało dopełnione w terminie dobrowolnego wyjazdu przyznanym zgodnie z art. 6 ust. 2.
2. Nakaz deportacji określa termin, w ramach którego zostanie przeprowadzona deportacja, oraz państwo, do którego powraca imigrant.
3. Nakaz deportacji jest wydawany w formie osobnego aktu prawnego lub decyzji, bądź łącznie z decyzją o powrocie imigranta.

Artykuł 8
Odroczenie wykonania

1. Państwa Członkowskie mogą odroczyć wykonanie decyzji o powrocie imigranta na czas, jaki uznają za stosowny, uwzględniając znaczące dla poszczególnych przypadków okoliczności.
2. Państwa Członkowskie odraczają wykonanie nakazu deportacji w okolicznościach podanych poniżej, dopóki okoliczności te mają miejsce:
 - (a) obywatel państwa trzeciego jest niezdolny do odbycia podróży albo nie może zostać przetransportowany do państwa pochodzenia z uwagi na jego stan zdrowia fizycznego lub psychicznego;
 - (b) z przyczyn technicznych, takich jak np. brak możliwości transportu lub innych trudności, nie jest możliwe wykonanie deportacji w sposób humanitarny gwarantujący danemu obywatelowi państwa trzeciego pełne poszanowanie jego praw człowieka i godności;
 - (c) brak pewności, że niepełnoletni bez opiekunów w miejscu wyjazdu lub po przybyciu do państwa powrotu zostanie przekazany członkowi rodziny, równoważnemu przedstawicielowi, np. opiekunowi prawnemu niepełnoletniego, lub kompetentnemu urzędnikowi państwa, do którego powraca niepełnoletni, po sprawdzeniu warunków, w których niepełnoletni znajdzie się po powrocie.
3. W przypadku odroczenia wykonania decyzji o powrocie lub nakazu deportacji, tak jak to przewidziano w ust. 1 i 2, na danego obywatela państwa trzeciego – w celu uniknięcia ryzyka ucieczki – mogą zostać nałożone określone zobowiązania, takie jak regularne stawianictwo w danych urzędach, zdeponowanie gwarancji finansowej, złożenie dokumentów bądź zobowiązanie do przebywania w określonym miejscu.

Artykuł 9
Zakaz ponownego wjazdu

1. Nakaz deportacji zawiera zakaz ponownego wjazdu na okres maksymalnie 5 lat.

Decyzja o powrocie imigranta może zawierać tego rodzaju zakaz ponownego wjazdu.
2. Okres obowiązywania zakazu ponownego wjazdu ustala się przy należyтым uwzględnieniu wszystkich znaczących dla poszczególnych przypadków okoliczności, w szczególności, czy:
 - (a) wobec danego obywatela państwa trzeciego po raz pierwszy wydano nakaz deportacji;
 - (b) wobec danego obywatela państwa trzeciego wydano już więcej niż jeden nakaz deportacji;

(c) dany obywatel państwa trzeciego wjechał do Państwa Członkowskiego w czasie obowiązywania zakazu ponownego wjazdu;

(d) stanowi on zagrożenie dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa państwa.

Zakaz ponownego wjazdu może zostać wydany na okres dłuższy niż 5 lat, w przypadku gdy dany obywatel państwa trzeciego stanowi poważne zagrożenie dla porządku publicznego lub bezpieczeństwa państwa.

3. Zakaz ponownego wjazdu może zostać cofnięty, w szczególności w przypadku gdy:
 - (a) wobec danego obywatela państwa trzeciego po raz pierwszy wydano decyzję o powrocie lub nakaz deportacji;
 - (b) obywatel państwa trzeciego stawił się w przedstawicielstwie konsularnym Państwa Członkowskiego;
 - (c) obywatel państwa trzeciego zwrócił wszystkie koszty związane z przeprowadzeniem poprzedniej procedury powrotu.
4. Zakaz ponownego wjazdu może wyjątkowo zostać w poszczególnych uzasadnionych przypadkach czasowo zawieszony.
5. Ustępy 1 - 4 stosuje się bez uszczerbku dla prawa do ubiegania się o azyl w jednym z Państw Członkowskich.

Artykuł 10

Deportacja

1. Jeśli Państwa Członkowskie stosują środki przymusu w celu wykonania deportacji stawiającego opór obywatela państwa trzeciego, środki te są zgodne z zasadą proporcjonalności i nie przekraczają granic koniecznego użycia siły. Wspomniane działania przeprowadza się przy poszanowaniu praw podstawowych i należnym szacunkiem dla godności danego obywatela państwa trzeciego.
2. Przy przeprowadzaniu deportacji Państwa Członkowskie biorą pod uwagę wspólne wytyczne w sprawie przepisów dotyczących bezpieczeństwa w przypadku wspólnych deportacji drogą powietrzną zamieszczone w załączniku do decyzji 2004/573/WE.

Rozdział III

ZABEZPIECZENIA PROCEDURALNE

Artykuł 11

Forma

1. Decyzje o powrocie imigrantów i nakazy deportacji wydaje się w formie pisemnej.

W decyzji i/lub nakazie Państwa Członkowskie podają powody rzeczowe i prawne i informują w formie pisemnej danego obywatela państwa trzeciego o istniejących środkach odwoławczych.

2. Państwa Członkowskie dostarczają, jeśli zostaną o to poproszone, pisemne lub ustne tłumaczenie zasadniczych elementów decyzji o powrocie imigranta i/lub nakazu deportacji na język – jak można w uzasadniony sposób zakładać – zrozumiały dla danego obywatela państwa trzeciego.

Artykuł 12 **Środki zaskarżenia**

1. Państwa Członkowskie gwarantują danemu obywatel państwa trzeciego prawo do wniesienia do sądu lub trybunału skutecznego środka zaskarżenia w celu odwołania się bądź spowodowania rewizji decyzji o powrocie i/lub nakazu deportacji.
2. Środek zaskarżenia albo ma skutek zawieszający albo daje obywatelowi państwa trzeciego prawo do złożenia wniosku o zawieszenie wykonania decyzji o powrocie imigranta bądź nakazu deportacji, w którym to przypadku decyzja o powrocie imigranta bądź nakaz deportacji nie podlegają wykonaniu, dopóki nie zostaną potwierdzone lub stanowią przedmiot środka zaskarżenia mającego skutek zawieszający.
3. Państwa Członkowskie gwarantują danemu obywatelowi państwa trzeciego możliwość uzyskania porady prawnej, zastępstwo prawne oraz, jeśli zachodzi taka konieczność, pomoc językową. Pomoc prawna jest udzielana osobom, które nie posiadają wystarczających środków, w zakresie, w jakim jest ona konieczna dla zapewnienia skutecznego dostępu do wymiaru sprawiedliwości.

Artykuł 13 **Zabezpieczenia do czasu powrotu**

1. Państwa Członkowskie gwarantują obywatelowi państwa trzeciego, w przypadku którego wykonanie decyzji o powrocie zostało odroczone bądź który nie może zostać usunięty z przyczyn, o których jest mowa w art. 8 niniejszej dyrektywy, warunki pobytu nie mniej korzystne niż zostało to określone w art. 7 - 10, art. 15 i art. 17-20 dyrektywy 2003/9/WE.
2. Państwa Członkowskie dostarczają osobom, o których jest mowa w ust. 1, pisemne potwierdzenie odroczenia na określony okres czasu wykonania decyzji o powrocie imigranta bądź czasowego odroczenia wykonania nakazu deportacji.

Rozdział IV

TYMCZASOWE ZATRZYMANIE W CELU DEPORTACJI

Artykuł 14

Tymczasowe zatrzymanie

1. W przypadkach, w których są uzasadnione powody, aby zakładać, że istnieje niebezpieczeństwo ucieczki, a także w przypadkach, w których zastosowanie mniej drastycznych środków przymusu, takich jak np. regularne stawianictwo w danych urzędach, zdeponowanie gwarancji finansowej, złożenie dokumentów, zobowiązanie do przebywania w wyznaczonym miejscu bądź inne środki mające zapobiec temu ryzyku, nie byłoby wystarczające, Państwa Członkowskie stosują wobec obywatela państwa trzeciego, który podlega bądź będzie podlegał nakazowi deportacji lub decyzji o powrocie, środek polegający na zatrzymaniu tymczasowym.
2. Nakazy zatrzymania tymczasowego wydawane są przez organy sądowe. W pilnych przypadkach mogą one zostać wydane przez organy administracyjne; w takim przypadku nakaz tymczasowego zatrzymania podlega potwierdzeniu przez organy sądowe w ciągu 72 godzin od momentu, w którym nastąpiło tymczasowe zatrzymanie.
3. Nakazy zatrzymania tymczasowego przynajmniej raz w miesiącu podlegają przeglądowi przez organy sądowe.
4. Tymczasowe zatrzymanie może zostać przedłużone przez organy sądowe na okres maksymalnie sześciu miesięcy.

Artykuł 15

Warunki tymczasowego zatrzymania

1. Państwa Członkowskie gwarantują obywatelom państwa trzeciego, wobec których zastosowano tymczasowe zatrzymanie, humanitarny sposób traktowania i poszanowanie ich godności osobistej, a także praw podstawowych oraz traktowanie zgodnie z prawem międzynarodowym i krajowym. Obywatele ci, jeśli o to poproszą, mają prawo bezzwłocznego skontaktowania się z zastępcami prawnymi, członkami rodziny i odpowiednimi władzami konsularnymi, jak również z odnośnymi organizacjami międzynarodowymi i organizacjami pozarządowymi.
2. Podczas tymczasowego zatrzymania zatrzymany przebywa w specjalnie do tego celu przeznaczonych obiektach. Państwo Członkowskie, w przypadku gdy nie może zapewnić obiektów przeznaczonych specjalnie do celów zatrzymania tymczasowego i w związku z tym jest zmuszone do skorzystania z pomieszczeń więziennych, zapewnia, że obywatele państwa trzeciego przez cały okres zatrzymania tymczasowego są fizycznie odseparowani od zwykłych więźniów.
3. Szczególną uwagę zwraca się na sytuację osób wymagających opieki. Państwa Członkowskie gwarantują, że tymczasowo zatrzymane osoby niepełnoletnie nie są umieszczane w zwykłych pomieszczeniach więziennych. Niepełnoletni bez

opiekunów przebywają w pomieszczeniach innych niż osoby dorosłe, chyba że wymaga tego najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka.

4. Państwa Członkowskie gwarantują organizacjom międzynarodowym i pozarządowym możliwość wizytowania obiektów zatrzymania tymczasowego w celu dokonania oceny warunków, w jakich przebywają osoby, wobec których zastosowano tymczasowe zatrzymanie. Przeprowadzenie tego rodzaju wizytacji może wymagać uzyskania zezwolenia.

Rozdział V

ZATRZYMANIE W INNYCH PAŃSTWACH CZŁONKOWSKICH

Artykuł 16

Zatrzymanie w innych Państwach Członkowskich

W przypadku gdy obywatel państwa trzeciego, który nie spełnia lub przestał spełniać warunki wjazdu określone w art. 5 Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen i podlega decyzji o powrocie imigranta bądź nakazowi deportacji wydanym w danym Państwie Członkowskim („pierwsze Państwo Członkowskie”), jest zatrzymany na terytorium innego Państwa Członkowskiego (drugie „Państwo Członkowskie”), drugie Państwo Członkowskie może podjąć jeden z następujących środków:

- (a) uznać decyzję o powrocie imigranta lub nakaz deportacji wydane przez pierwsze Państwo Członkowskie i przeprowadzić deportację; w takim przypadku Państwa Członkowskie dokonują rekompensaty możliwych dysproporcji finansowych, stosując *mutatis mutandis* decyzję Rady 2004/191/WE;
- (b) wnieść do pierwszego Państwa Członkowskiego o bezzwłoczne przejęcie z powrotem danego obywatela państwa trzeciego; w takim przypadku pierwsze Państwo Członkowskie jest zobowiązane do przychylenia się do tego wniosku, chyba że może udowodnić, że dana osoba opuściła terytorium Państwa Członkowskiego po tym, jak pierwsze Państwo Członkowskie wydało decyzję o powrocie lub nakaz deportacji;
- (c) wszcząć procedurę powrotu zgodnie ze swoim ustawodawstwem krajowym;
- (d) utrzymać w mocy lub wydać dokument pobytowy lub innego rodzaju dokument upoważniający do pobytu z przyczyn związanych z ochroną danej osoby, ze względów rodzinnych, humanitarnych lub innych – po konsultacji z pierwszym Państwem Członkowskim zgodnie z art. 25 Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen.

Rozdział VI

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Artykuł 17

Sprawozdawczość

Komisja przedkłada Parlamentowi Europejskiemu i Radzie w regularnych odstępach czasu sprawozdania na temat stosowania niniejszej dyrektywy w Państwach Członkowskich oraz, jeśli uzna to za właściwe, proponuje zmiany.

Komisja przedkłada pierwsze sprawozdanie najpóźniej po upływie czterech lat od daty, o której jest mowa w art. 18 ust. 1.

Artykuł 18

Transpozycja

1. Państwa Członkowskie wprowadzą w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy nie później niż przed upływem (24 miesiące od daty jej opublikowania w Dzienniku Urzędowym Wspólnot Europejskich). Państwa Członkowskie niezwłocznie przekażą Komisji tekst tych przepisów oraz tabelę korelacji między tymi przepisami a niniejszą dyrektywą.

Przyjmując wymienione przepisy, Państwa Członkowskie uwzględnią w nich odniesienie do niniejszej dyrektywy lub dołączą takie odniesienie przy okazji ich oficjalnej publikacji. Metody dokonywania takiego odniesienia określone są przez Państwa Członkowskie.

2. Państwa Członkowskie przekażą Komisji tekst podstawowych przepisów prawa krajowego przyjętych w obszarze objętym niniejszą dyrektywą.

Artykuł 19

Powiązanie z Konwencją Schengen

Niniejsza dyrektywa zastępuje przepisy art. 23 i 24 Konwencji Wykonawczej do Układu z Schengen.

Artykuł 20

Uchylenie

Dyrektywa 2001/40/WE traci moc.

Artykuł 21
Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie dwudziestego dnia po jej opublikowaniu w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 22
Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do Państw Członkowskich zgodnie z Traktatem ustanawiającym Wspólnotę Europejską.

Sporządzono w Brukseli, dnia

W imieniu Parlamentu Europejskiego
Przewodniczący

W imieniu Rady
Przewodniczący